

Ärendeförteckning

Sid nr

§		
82	Sammanträdet öppnande	2
83	Godkännande av föregående protokoll	2
84	Godkännande av dagordningen	2
85	Val av justerare	2
86A	Uppföljning av tillgänglighetsarbetet	2
86B	Genomgång och sammanfattning av de fyra år som gått. Styrkor och svagheter. Framtida utmaningar.	4
87	Datum för sammanträden 2011	5
88	Övriga frågor	6
89	Sammanträdet avslutas	8

Tid	Kl 13.30 – 15.30	
Plats	Kommunhuset	
Beslutande	Leif Nilsson (s) Ordförande	Närvarande
	Rolf Nordin (s)	
	Marianne Nilsson (m)	Närvarande
	Birgit Lindelöf	Närvarande
	Birgit Haglund	Närvarande
	Yvonne Modig	Närvarande
	Birger Drugge	Närvarande
	Håkan Vester	Närvarande
Ersättare	Evrung, Ann-Charlotte (s)	
	Ingrid Möller (mp)	Närvarande
	Lisbeth Wiklund (c)	
	Gunvor Andersson	Närvarande
	Stig Westman	Närvarande
	Siv Jovanovic-Fotmeijer	Närvarande
	Anette Lundholm	
	Leif Fundin	
Övriga	Filippa Myrbäck, Handläggare	Närvarande
	Maria Åhman Sällström	Närvarande
	Cecilia Andersson	Närvarande

Protokollet omfattar §§ 82-89

Justeras

Leif Nilsson
Ordförande

Birgit Lindelöf

Justerare

Filippa Myrbäck
Sekreterare

§ 82 Sammanträdet öppnande

Ordförande Leif Nilsson hälsar alla i handikapprådet och alla inbjudna välkomna till Handikapprådets sammanträde. Mandatperiodens sista sammanträde är torsdag 9 december i sal 350.

-----

§ 83 Godkännande av föregående protokoll

Handikapprådet beslutar
att godkänna föregående protokoll.

-----

§ 84 Godkännande av dagordningen

Handikapprådet beslutar
att godkänna dagordningen.

-----

§ 85 Val av justerare

Att jämte ordföranden Leif Nilsson justera dagens protokoll utses Birgit Lindelöf.

-----

§ 86A Uppföljning av tillgänglighetsarbetet

En uppföljning av tillgänglighetsarbetet presenteras av Maria Åhman Sällström, gatuavdelningen, och Cecilia Andersson, utemiljö, på förvaltningen för Service- och Teknik, samt Stina Feil på trafik- och kartavdelningen, på Stadsbyggnadskontoret.

I våras fick KHR en presentation av den gemensamma handlingsplanen för Service- och teknikförvaltningens avdelningar gatumark, parker och

Ordförandens signatur

Justerandes signatur

Sekreterares signatur

Utdragsbestyrkande

fastigheter. Planen antogs av Service- och tekniknämnden 25 mars 2010 och ska följas upp två gånger per år.

Fastighetsavdelningen har avslutat inventering och att åtgärda enkelt avhjälpna hinder (EAH), som därmed fortsatt ingår i det löpande arbetet.

Gatumarkavdelningens arbete med stenstan innebär att 300 EAH är inventerade och de sista har åtgärdats. Dock kan hinder ha missats och nya uppkommit under tiden. Exempel på åtgärder är stolpar som flyttats, nya markkrännor, åtgärdade kantstenar och golvbrunnar. På Sveavägen, Gränsgatan, Granmodalsgatan, Hemmansvägen i Bydalen och Vikingavägen i Granlo, har gång- och cykelvägar tillgänglighetsanpassats. Även hållplatser har fått förbättrad tillgänglighet. Bänkar har även inventerats och armstöd ska sättas dit. SoT och SBK fortsätter inventera områden. Den preliminära tidplanen för återstående arbete är:

år 2011-2012 för Matfors, Alnö, Indal, Liden, Stöde

år 2013 för Kovland, Njurunda, (Skönsberg) och

år 2014 för övriga identifierade hinder.

Hur arbetet kommer se ut för Skönsberg är beroende av byggandet av nya E4:an. Kvissleby görs nu och har den sista byggetappen nästa år.

Rådet kommer med synpunkter på tillgängligheten i Kvissleby, som höga kantstenar vid vårdcentralen. Maria tar med sig frågan. Maria påminner om att affärsentréer är fastighetsägarnas ansvar men att kommunen samarbetar tillsammans med dem för att få till bra lösningar. Detta görs ofta i samband med ombyggnation av gator. På förfrågan från rådet diskuteras problematiken med Storgatan. Det finns en markbeläggningsplan där man samarbetar med Riksantikvarieämbetet (arbetar på uppdrag av Länsstyrelsen). Då Sundsvalls stenstad är definierad som varande riksintresse för kulturminnesvård, tar det längre tid att hitta praktiska lösningar.

Cecilia fortsätter med uppföljning av utemiljön. Under sommaren har parkvägar åtgärdats. Cecilia visar hur trappor på Hagavägen och i Tivoliparken har byggts om och fått kontrastmålning.

Exempel på åtgärder för soffor och lekplatser är att det nu finns en parksoffa vid lekplatsen i Fridhemsparken som man kan komma fram till. Tidigare blockerades vägen av stenar. I Diösparken har en gångväg anlagts som går genom parken och lekplatsen så att det går att ta sig runt där. De håller för närvarande på att sätta ut parksofforna som de beställt för i år. Äppelparken är invigd och ett exempel på lekplats som nu är tillgänglig.

Ordförandens signatur

Justerandes signatur

Sekreterares signatur

Utdragsbestyrkande

Planen för återstående arbete av parkmark innebär att inventera, planera och genomföra åtgärder på 20 lekplatser under 2011, förbättra tillgänglighet i samband med upprustning av Asplunden och Fagerdalsparken, och färdigställa de åtgärder som planerades för 2010. Den långsiktiga planen innebär att 20 lekplatser inventeras per år. De resurser som finns för framtida arbete enligt kommunens Mål och resursplan (MRP9 innebär för år 2011-2014, för stadsbyggnadsnämnden 40 mkr (15 mkr 2011, 15 mkr 2012, 5 mkr 2013, 5 mkr 2014).

Rådet berömmar Himlabadet och hur olika golvbeläggningar anpassats för synskadade. Att KHR var med och påverkade bygget gav resultat. Likaså arbetet med Björneborgsgatan får beröm.

Maria och Cecilia träffar regelbundet sin referensgrupp vilket stärker tillgänglighetsarbetet.

Handikapprådet beslutar
att återrapporteringen om tillgänglighetsarbetet fortsätter.

-----

§ 86B Genomgång och sammanfattning av de fyra år som gått. Styrkor och svagheter. Framtida utmaningar.

Sammanfattningsvis konstaterar rådet att:

- Det händer det saker, förbättringar genomförs och KHR *kan* påverka.
- Arbetet i rådet har utvecklats och blivit bättre och bättre.
- Kontinuerliga uppföljningar och återkoppling är bra.
- Rådet ser att åtgärder kommer till stånd. Kvalitetssäkring sker genom bland annat återrapportering.
- Informationen från sammanträden och per mail vidarebefordras till föreningarna.
- En fungerande dialog finns och är viktig.
- Allt är förstås inte kommunens ansvar utan fastighetsägare och andra aktörer har ett ansvar.
- Som exempel på framsteg nämns att både biblioteket och SoT har referensgrupper för sitt tillgänglighetsarbete.
- KHR:s uppdrag är ett arbete som kräver tålamod.
- Rådet diskuterar att det krävs god kunskap för att granska planer.

Ordförandens signatur

Justerandes signatur

Sekreterares signatur

Utdragsbestyrkande

En brist som framkommer är att ordförandegruppen inte får information om byggranskningsgruppens arbete. Rådet kommer överens om att medlemmarna i byggranskningsgruppen som bör regelbundet avrapportera sitt arbete till ordförandegruppen och föreningarna. Och inte direkt i rådet. Det påpekas att granskning av planer är svårt och att kunskaperna inte alltid räcker till. Det finns behov av utbildning.

Rådet diskuterar vidare att:

- Flertalet alltid upplevt ett bemötande av omtanke, hjälpsamhet och respekt.
- Flera ledamöter uttrycker att framförallt unga nysvenska män visar respekt och tillmötesgående.
- För oss som använder teckenspråk så är det bättre nu än för tjugo år sedan. Intresset och nyfikenheten är stor.
- Det spelar förstås även in på vilket sätt de med funktionsnedsättning besvarar erbjudanden om hjälp och tar emot hjälp.

Det fungerar bra med frågeställningar från ordförandegruppen. Leif och Filippa har försökt att omgående presentera och besvara frågor som kommit in från ordförandegruppen och andra.

Det konstateras att nuläget med frågetecken till vilka som kommer styra kommunen gör att vi inte vet något om framtiden. KHR finns kvar men det är osäkert var rådet kommer placeras i organisationen.

Föryngring i rådet är en önskan men det noteras att det är svårt att få den yngre generationen engagerade i föreningar.

Handikapprådet beslutar
att återrapporteringen från byggranskningsgruppen till
ordförandegruppen och föreningarna bör göras regelbundet.

§ 87 Datum för sammanträden 2011

Bokning av datum för 2011 års sammanträden bordläggs.

LN

B. H.

RE

§ 88 Övriga frågor

** En förfrågan har inkommit från Synskadades Riksförbund angående ljudsignaler vid övergångsställen.

Stadsbyggnadskontoret (SBK) genomför förändringar vid övergångsställen bland annat på Fridhemsgatan. I sitt arbete följer SBK BFS 2004:15 – ALM 1 ”Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader”.

I gatumiljön är det mycket som måste fungera. Tillgänglighet, trafiksäkerhet, framkomlighet och möjlighet till god väghållning. Trafiksignaler räknas INTE som trafiksäkerhetsåtgärder, då de endast fördelar framkomligheten mellan olika trafikanter. Där det är möjligt byggs signalreglerade korsningar om till cirkulationsplatser. Korsningar är oftast försedda med ljudsignaler. Friliggande signalreglerade övergångsställen arbetar kommunen med att bygga bort. Detta då de inger falsk trygghet och innebär ökad risk för personskador. I kommunen finns i dagsläget endast två kvar. Båda på Fridhemsgatan. Kantstenar och markbeläggning ska i stället markera var övergångsställen finns. Dessutom skall synbarheten bli betydligt bättre med särskild övergångsbelysning. Det viktigaste vid övergångsställena är att förbättra synbarheten, så att fordonsförarna verkligen har möjlighet att upptäcka de gående. Ofta kombineras belysningen med en mittrefug så att fotgängarna kan passera halva gatan i taget. Det poängteras dock att detta innebär att synskadade hädanefter inte kan orientera övergångsställen efter ljudet.

** Filippa besvarar en förfrågan från Tandskadade- och elöverkänsligas föreningar som vill att vi undersöker om kommunen har någon lokal att hyra ut för sammanträden som inte ligger i närheten av el eller tåg. Den behöver inte ligga centralt. Föreningarna har problem med att hitta lämpligt sammanträdesrum pga sin överkänslighet.

Frågan ställdes till förvaltare Stefan Bestdahl på Uthyrning, Service och teknikförvaltningen. Stefan berättade att de också går ut och hyr lokaler då man inte använder sammanträdesrum i kommunhuset. Med andra ord finns det inte andra lokaler att låna eller hyra från kommunen.

Ordförandens signatur	Justerandes signatur	Sekreterares signatur	Utdragsbestyrkande

** Peter Helsinger från Hjärt- och lungsjukas Riksförbund önskar svar på hur många "Hjärtstartare" kommunen har? Och om man i så fall har anmält dessa till Hjärtstartar-registret?

Filippa har talat med Robert Sjöström, sektionschef Kommunhälsan. I dag finns det inga hjärtstartare men ett beslut är taget och två stycken är beställda. En kommer placeras i kommunreceptionen och en på Kommunhälsan. Sesam, vilket innebär central samverkan inom kommunen, har i uppdrag att ta fram en lista på de tio största arbetsplatserna och eventuellt även köpa in hjärtstartare till dem. Vilka arbetsplatser det skulle omfatta är inte klart och inget beslut följaktligen fattat.

Det finns även hjärtstartare på några badhus och andra fritidsanläggningar.

Kommunen är inte med i registret ännu men ska gå med så fort de två som är beställda är på plats.

** På förfrågan från Birger Drugge redogör Filippa för regler och förutsättningar för att åka buss med rullstol/elrullstol.

Alla bussar (stadsbussarna framför allt) är låggolvade och anpassade. Det är tyngden som är avgörande. Det beror på rampens bärlighet. Om det inte finns en trottoarkant kan det ibland bli svårt att komma på då höjdskillnaden mellan mark och buss blir för stor. Om problem i "omgivningen" gör att en person inte kan åka med, kan busschauffören ringa på taxi utan "extra kostnad".

Vikten max 300 kg inkl personen
Bredd på rullstol 70 cm
Längd på rullstol 120 cm

Handikapprådet beslutar

att Filippa ska ta fram uppgifter om:

1. Trappklättrare finns på marknaden eller är en försöksverksamhet. De används för att ta sig upp i bussar med manuella rullstolar. Problemet är att det är tidsödande.
2. Huruvida elsanering av bostäder omfattas av lagen om bostadsanpassning.

** Frågan om det finns uppgifter om strålning från 3G-master och andra master att tillgå, hänvisas till Post- och telestyrelsen (PTS) och Strålsäkerhetsmyndigheten.

Ordförandens signatur

Justerandes signatur

Sekreterärens signatur

Utdragsbestyrkande

** Då det uttrycktes missnöje med svårigheter för föreningar utan bidrag att få tillgång till lokaler och lagringsmöjligheter ansåg många att det kan underlättas om föreningarna blir bättre på att samarbeta.

** Filippa delar ut information om Västernorrlands handikappidrottsförbunds satsning *På gång*.

** Filippa kommer vidarebefordra nomineringar som inkommit till KHR, till Birgit Haglund

På förfrågan från rådet beslutas att samarbete med Stenstadsbolaget överlämnas till nya KHR.

-----

§ 89 Sammanträdes avslutas

Ordförande tackar alla närvarande och sammanträdet förklarar avslutat.

Sista dag för inlämning av frågor och synpunkter för kommande sammanträde är den 25 november oktober.

Mycket välkomna till kommande råd torsdag den 9 december 2010, i sal 350 som vanligt.

Ordförandens signatur	Justerandes signatur	Sekreterares signatur	Utdragsbestyrkande
			